

Drewnowski, Tadeusz

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa w 2000 r. : Sprawozdanie z działalności Wydziałów Towarzystwa : Wydział I Językoznawstwa i Historii Literatury : Referaty i streszczenia : Wokół korespondencji Tadeusza Borowskiego [Streszczenie]

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 64, 68

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Referaty i streszczenia

Tadeusz Drewnowski

WOKÓŁ KORESPONDENCJI TADEUSZA BOROWSKIEGO

(streszczenie)

W spuściznie Tadeusza Borowskiego korespondencja była dziedziną najmniej znaną. Przygotowany przeze mnie zbiór pt. *Niedyskrecje pocztowe* (wyd. Pruszyński i S-ka, 2001) zawiera ok. 300 listów pisarza i jego 46 korespondentów z lat 1943–1951, z czego ponad połowę nigdy nie drukowanych.

Wartość poznawcza tej korespondencji jest, jak się zdaje, pierwszego znaczenia. Wnosi ona wiele odkryć i uściśleń zarówno do dramatycznej biografii pisarza, jak i do wciąż nie pełnej wiedzy o twórczości. Poruszające świadectwo stanowi komplet listów z Pawiaka i Oświęcimia. Inaczej w listach prezentują się młodzieńczy światopogląd Borowskiego, niezwykle losy jego miłości, kontakty z emigracją (zwłaszcza z red. M. Grydzewskim, który był wujem jego narzeczonej), kwestia powrotu do kraju; zaś w okresie końcowym – usidlenie polityczne pisarza. Listy monachijskie pozwalają zorientować się w całości i chronologii jego rozproszonej poezji i motywach zwrotu od poezji do prozy. Dzięki obfitej korespondencji przyjaciół zbiór zarysowuje wprawdzie niepełny, lecz dość rozległy horyzont pokoleniowy (solidarność i spory pokoleniowe czasu wojny, po wojnie walka o odrębność pokoleniową, manipulacje władzy). Ponadto *Niedyskrecje...* w wielu ogniwach odznaczają się walorami literackimi. Mimo że są one mniej intelektualne, stanowią pendant do korespondencji poprzedniego pokolenia, wydanej przez Miłosza pt. *Zaraz po wojnie*.

Przypadkiem (wskutek opóźnień wydawcy) publikacja książki zbiegła się z półwieczem śmierci pisarza. Jej rozgłos prasowy był dość znaczny (około 30 informacji, recenzji, szkiców). Cztery szkice: Marka Beylina, Heleny Zaworskiej, Andrzeja S. Kowalczyka, Danuty Ulickiej (w internecie!) – stanowiły dalszy ciąg istotnych rozważań o Borowskim. Dyskwalifikacja książki przez D. Nowackiego („*Nudy pocztowe*”) uznana została przez Zaworską za opinię charakterystyczną dla „cywilizacji konsumpcyjnej”: „Borowski chyba nie przewidywał, że nie drwiący śmiech, ale zjeżdżała nuda padnie szarym kurzem na jego los”.

W przygotowaniu znajduje się pierwsza edycja krytyczna pism Borowskiego, którą podjąłem z dwójgiem młodych znawców tej twórczości, dr Justyną Szczęsną (Poznań) i dr Sławomirem Buryłą (Olsztyn).